

พัฒนาการหนังกลางแปลง และแนวทางการบริหารจัดการ
กรณีศึกษา กาเหว่าภาพยนตร์ และท่าพระภาพยนตร์ พ.ศ. 2530 - 2559

OUTDOOR CINEMA DEVELOPMENT AND ADMINISTRATION
AND MANAGEMENT CASE STUDY KAWHOW FILM
AND TA PHRA FILM IN 1987 – 2016 A.D.

งามนิส เขมาชฎากร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการด้านการบริหารจัดการหนังกลางแปลง พ.ศ. 2530 - 2559 2) เพื่อศึกษาคุณค่า ความสำคัญของหนังกลางแปลงที่มีต่อสังคมไทย 3) เพื่อศึกษาแนวทางการดำรงอยู่ และนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์หนังกลางแปลงอย่างยั่งยืน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม คือ คณะกาเหว่าภาพยนตร์ ตั้งอยู่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และคณะท่าพระภาพยนตร์ ตั้งอยู่แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอาศัยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยขั้นตอนการเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ หลักการจัดการความรู้ หลักการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการบริหารงานภาพยนตร์ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ประชากรตัวอย่างสามารถปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย โดยการปรับเปลี่ยนมีผลมาจาก ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคดิจิทัล ปัจจัยด้านลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ ปัจจัยด้านพัฒนาการทางเทคโนโลยีของโรงภาพยนตร์ ปัจจัยด้านสื่อบันเทิงที่เข้าถึงที่พกพาได้ และปัจจัยด้านบรรยากาศในการรับชมภาพยนตร์ ปัจจัยข้างต้นส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานภาพยนตร์ การบริหารจัดการด้านกระบวนการฉายหนังกลางแปลง การบริหารจัดการบุคลากร และการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์หนังกลางแปลง นอกจากนี้หนังกลางแปลงยังมีบทบาทด้านบริบททางสังคมไทย ได้แก่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคม การพำนักหนัง การแก้บน และทรศนะทางสังคม อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้หนังกลางแปลงเป็นมรดกที่มีความจำเป็นโดยการนำกลับมาเผยแพร่ในรูปแบบการจัดแสดงลักษณะกิจกรรมพิเศษ หรืองานอีเว้นท์ รวมถึงผู้ประกอบการกิจการหนังกลางแปลงควรให้ความสำคัญในการคัดสรรภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระยก ระดับจิตใจผู้ชม ตลอดจนผู้ประกอบการกิจการหนังกลางแปลงควรได้รับการสนับสนุนให้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ มีมุมมอง และมีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: หนังกลางแปลง/ การบริหารจัดการ/ พัฒนาการ/ คุณค่าและความสำคัญ/ การดำรงอยู่
อย่างยั่งยืน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This qualitative research aims to 1) study about the administration of outdoor cinema 1987 – 2016 A.D. 2) study about value and importance of outdoor cinema toward Thai society and 3) study ways of living as well as present methods to sustainably preserve outdoor cinema. This study employs two groups of sampling population: Kawhow Film in Nakonchaisri District, Nakhon Phrathom and Ta Phra Film in Bang Waeg Sub district, Pasri Chareon district, Bangkok. Data were collected from written document and area outreach The data were arranged and analyzed with concepts of Heritage Quality, Knowledge Management, Education as Sustainable Development, Film Business Administration and organization administrative theory. The results indicate that the sampling population shifted their administration styles to suit changes in each period. Those shifts are the results from factors on economic, digital trend, films' intellectual property, cinema technology development, home-entertainment accessibility, and cinema atmosphere. Such the factors resulted in changes of film administration, outdoor cinema process administration, staff administration, and outdoor cinema information administration. Moreover, outdoor cinema plays some parts in shaping Thai society contexts: lifestyles in society, dubbing, vow fulfillment, and social attitudes. However, concerned governmental and private organizations should support outdoor cinema to be a necessary kind of entertainment by displaying it in special occasion or event. In addition, outdoor cinema entrepreneurs should pay attention in selecting films that can enhance audiences' spirit. The entrepreneurs should also be provided right knowledge, attitude, and trend in order to acquire the sustainable development.

Keywords: Outdoor Cinema; Administration and Management; Development; Worthy and Importance; Sustainability

บทนำ

จากความปรารถนาของมนุษย์โลกที่ต้องการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นภาพที่เคลื่อนไหว ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการกำเนิด “ ภาพยนตร์ ” มีการสันนิษฐานในขั้นแรกว่า มนุษย์ยุคโบราณริเริ่มจากการใช้มือเล่นกับเงาที่หน้ากองไฟจนเกิดเป็นรูปร่างต่าง ๆ โดยมีผนังถ้ำเป็นเสมือนจอฉาย จนกระทั่งการเล่นดังกล่าวได้กลายเป็นวิวัฒนาการในสมัยต่อมา

ปีพุทธศักราช 2440 ประเทศไทยรับเอาความเจริญทางด้านเทคโนโลยีของประดิษฐ์กรรมทางภาพยนตร์มาจากประเทศแถบตะวันตก ทำให้ประชาชนชาวไทย หรือชาวสยามในขณะนั้นมีโอกาสได้รู้จักและรับชมภาพยนตร์เป็นครั้งแรกจากการนำเข้ามาของชาวต่างชาติ ต่อมาได้มีการพัฒนาการศึกษาเรียนรู้วิธีการสร้างภาพยนตร์ จนกระทั่งสามารถผลิตภาพยนตร์ได้เอง และนำออกฉายสู่สาธารณะได้ในที่สุด ภาพยนตร์ถูกจัดฉายในประเทศไทยต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน โดยมีการจัดฉายหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบโรงภาพยนตร์ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างถาวร รูปแบบภาพยนตร์เร่ที่มีการเคลื่อนย้ายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ และหนึ่งในรูปแบบการฉายภาพยนตร์เร่ คือ “ หนังกลางแปลง ”

หนังกลางแปลง ภาษาอังกฤษเรียกว่า “ Outdoor Cinema ” หรือ “ Open-Air Screening ” เป็นการฉายหนังกลางแจ้งที่โล่งแจ้ง ไม่มีหลังคาคลุม กล่าวคือ ไม่ใช่การฉายในโรงเรือน จึงจำเป็นต้องฉายในเวลากลางวันเท่านั้น การฉายหนังกลางแปลงเป็นการฉายแบบเปิดให้สาธารณชนเข้าชมฟรี ไม่มีการเรียกเก็บค่าเข้าชมใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะโดยส่วนใหญ่การฉายภาพยนตร์รูปแบบดังกล่าวมักมีผู้เหมาผู้ว่าจ้าง บ้างก็เรียกกันว่า เจ้าภาพ เป็นผู้นำหนังกลางแปลงไปจัดฉายในงานของตน ประเภทงานที่จัดฉายได้แก่ งานศพ งานฉลองวันเกิด งานบวช งานศาลเจ้า งานวัดประจำปี และงานแก้บน เป็นต้น นอกจากนี้หนังกลางแปลงยังมีความหมายรวมไปถึงหนังเร่ของหน่วยงานรัฐบาลที่จัดฉายภาพยนตร์ขึ้นเพื่อการโฆษณา การเผยแพร่ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐตามท้องถิ่นทั่วประเทศ การฉายหนังกลางแปลงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแก่แขกหรือที่มาร่วมงาน ถือเป็น การแสดงความมีหน้ามีตา ความมีเกียรติยศของเจ้าภาพ

หัวหน้างานอนุรักษ์ หอภาพยนตร์แห่งชาติ เรียบเรียงไว้ในบทความหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ความว่า หนังกลางแปลงถูกจัดฉายครั้งแรกในงานเปิดพระบรมรูปทรงม้า ในสมัยรัชกาลที่ 5 ต่อมา มีการจัดฉายอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นยุคกำเนิดกิจการเสือป่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาประทับที่พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม และมักใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่ชุมนุมกิจการเสือป่า กองเสนาหลวงจึงได้จัดฉายหนังกลางแปลงให้บรรดาเสือป่าชมกัน หลังจากนั้นเป็นต้นมาหนังกลางแปลงก็ได้รับความนิยมมากขึ้น จนกระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2530 ถือเป็นยุคทองของหนังกลางแปลง ในยุคนี้กิจการหนังกลางแปลงมีความเฟื่องฟูสุดขีด เนื่องจากในช่วงปี ดังกล่าว ภาพยนตร์ไทยถูกผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก มีการสร้างโรงภาพยนตร์รองรับมากมายในพื้นที่กรุงเทพฯ ขณะเดียวกันในเขตต่างจังหวัดหนังกลางแปลงก็ได้แพร่ขยายเข้าสู่หลากหลายพื้นที่ แทบทุกอำเภอ แทบทุกจังหวัดของประเทศไทย ด้วยความนิยมอย่างต่อเนื่องทำให้การฉายภาพยนตร์รูปแบบกลางแปลงมีบทบาทเชื่อมโยงกับ

สังคมไทยมากมาย อาทิ เป็นแหล่งรับชมมหรสพที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นกิจกรรมความบันเทิงที่สามารถเคลื่อนย้ายไปได้ทุกชุมชน และเป็นพื้นที่ในการโฆษณาสินค้าแลกเปลี่ยนกับการฉายหนัง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถชักจูงความสนใจของประชาชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การจัดฉายหนังกลางแปลงยังเป็นแหล่งนัดพบ สังสรรค์ ของผู้คนในชุมชน เพราะการรับชมหนังกลางแปลงไม่ใช่แค่การรับชมเรื่องราวของภาพยนตร์ให้จบไปเท่านั้น แต่หนังกลางแปลงยังมีบทบาททางสังคมในฐานะเป็นกิจกรรมรื่นเริงที่มีการฉายภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของงานบุญ สังเกตได้จากทั่วทั้งพื้นที่ที่จัดฉายหนังกลางแปลงมักเต็มไปด้วยบรรยากาศการพบปะของคนในชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างหลากหลายครอบครัว ลูกเด็กเล็กแดงมีความสุขกับการได้หอบเสื่อ หอบหมอนมานอนชม ดังนั้นการฉายหนังกลางแปลงจึงทำหน้าที่เป็นกระจกเงาสะท้อนความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ เรียกได้ว่าหนังกลางแปลงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ทำหน้าที่บันทึกวัฒนธรรมแวดล้อมของสังคมได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามความนิยมดังกล่าวได้หมดไปอย่างถาวร เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2540 หลังจากที่มีเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมหนังกลางแปลง ปรากฏให้เห็นชัดเจนจากจำนวนการฉายหนังกลางแปลงที่ลดน้อยลง เนื่องมาจากประเด็นปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาพัฒนาการทางเทคโนโลยีการฉายภาพยนตร์ และปัญหาการเปลี่ยนผันเข้าสู่ยุคดิจิทัล เป็นต้น ประเด็นปัญหาข้างต้นส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการรับจ้างฉายหนังกลางแปลงทยอยปิดกิจการลงเป็นจำนวนมาก และต่างพากันหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ขณะเดียวกันแม้ว่ากิจการหนังกลางแปลงจะกำลังสูญหายไปจากสังคมไทย ยังมีผู้ประกอบอาชีพรับจ้างฉายหนังกลางแปลงจำนวนหนึ่งที่ยังหลงเหลืออยู่ โดยผู้ประกอบกิจการเหล่านี้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในแต่ละยุคสมัย

ดังนั้นการศึกษาพัฒนาการด้านการบริหารจัดการกิจการหนังกลางแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางการปรับตัวภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงสามารถสะท้อน คุณค่า และความสำคัญของหนังกลางแปลงที่มีต่อสังคมไทย ตลอดจนแนวทางการอนุรักษ์หนังกลางแปลงอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้หนังกลางแปลงเสื่อมสภาพ และสูญหายเป็นการถาวร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการบริหารจัดการหนังกลางแปลง พ.ศ. 2530 – 2559
2. เพื่อศึกษา คุณค่า และความสำคัญของหนังกลางแปลงที่มีต่อสังคมไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ และนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์หนังกลางแปลง เพื่อการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

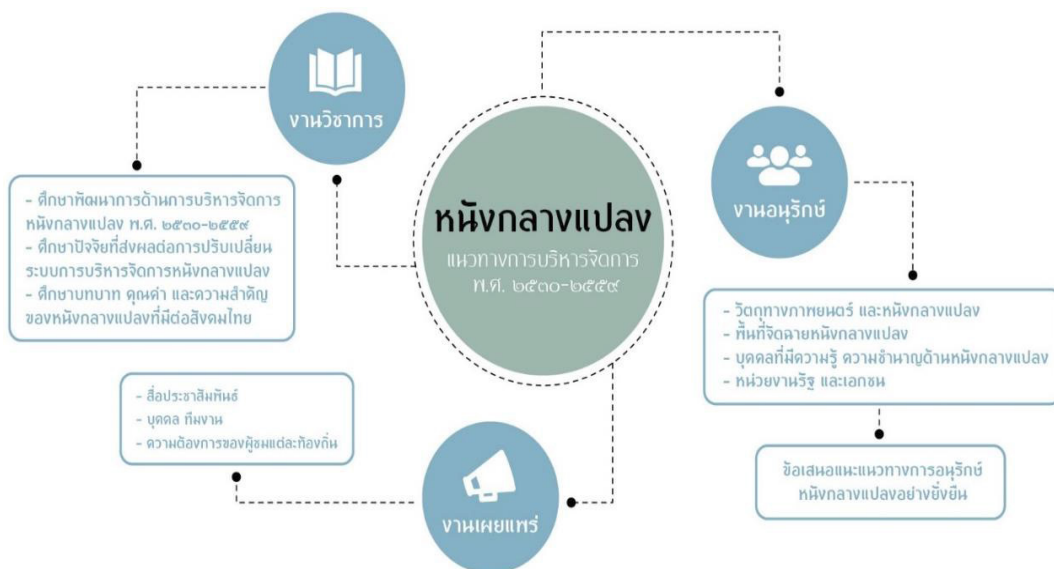
ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัยโดยอ้างอิงหลักการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ (Heritage Quality) จัดทำโดยกรมศิลปากร ซึ่งผู้วิจัยมุ่งเน้นนำหลักการดังกล่าว คืองานวิชาการ (Academic work) งานอนุรักษ์ (Conservation) และงานเผยแพร่ (Marketing) มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยหัวข้อ พัฒนาการหนังสือกลางแปลง และแนวทางการบริหารจัดการ กรณีศึกษา กาเหว่าภาพยนตร์ และท่าพระภาพยนตร์ พ.ศ. 2530-2559

ภาพที่ 1 แผนภาพหลักการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ (Heritage Quality) จัดทำโดยกรมศิลปากร (Cultural System for Quality Management, หน้า 37) ฉบับภาษาไทยจัดทำโดย นางสาวกานิส เขมาชฎากร (ผู้วิจัย)

ผู้วิจัยนำหลักการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ (Heritage Quality) มากำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพกรอบแนวคิดงานวิจัยหัวข้อ พัฒนาการหนึ่งกลางแปลง และแนวทางการบริหารจัดการกรณีศึกษา กาเหว่าภาพยนตร์ และท่าพระภาพยนตร์ พ.ศ. 2530-2559
จัดทำโดย นางสาวามนิส เขมาชฎากร (ผู้วิจัย)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

1. คณะกาเหว่าภาพยนตร์ ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2. คณะท่าพระภาพยนตร์ แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านเนื้อหา และระยะเวลา

ศึกษาพัฒนาการหนึ่งกลางแปลง และแนวทางการบริหารจัดการของคณะกาเหว่าภาพยนตร์ และท่าพระภาพยนตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 – 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

คำศัพท์	ความหมาย
หนังกลางแจ้ง Outdoor Cinema / Open-Air Screening	หนังเร่ที่เปิดโล่ง หรือเปิดให้สาธารณชนเข้าชมฟรี ไม่มีการจำหน่ายตั๋ว ไม่มีการเก็บค่าเข้าชมใดๆทั้งสิ้น หนังกลางแจ้งเป็นมหรสพที่ต้องมีเจ้าภาพเป็นผู้เหมาให้ไปจัดฉายในงานของตน ซึ่งมักเป็นงานครอบครัว งานสังคม เช่น งานศพ งานฉลองวันเกิด งานบวช งานศาลเจ้า งานวัดประจำปี และงานแค้น เป็น
การบริหารจัดการ Administration Management	การดำเนินกิจการฉายภาพยนตร์รูปแบบหนังกลางแจ้งให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ดำรงอยู่สืบไป

ทบทวนวรรณกรรม

ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลด้านประวัติศาสตร์การฉายภาพยนตร์ในประเทศไทยตั้งแต่ภาพยนตร์เริ่มเข้าฉาย จนกระทั่งเกิดเป็นการฉายภาพยนตร์รูปแบบหนังกลางแจ้ง จุดสังเกตที่น่าสนใจคือ ยุคเฟื่องฟูของกิจการหนังกลางแจ้ง พ.ศ. 2515-2530 ในยุคนี้นหนังกลางแจ้งได้รับความนิยมอย่างยิ่ง ผู้ประกอบกิจการต่างมุ่งเน้นแข่งขันกันที่ความยิ่งใหญ่ของขนาดจอฉายภาพยนตร์ มีการตั้งสมญานามเพื่อบ่งบอกความยิ่งใหญ่ของขนาดจอ เช่น จอยักษ์ จอโลก นอกจากนี้ยังมีการแข่งขันกันที่ระบบเครื่องขยายเสียงที่มีความดังกระหึ่ม และให้เสียงที่พิสดาร (ภัญ กรวิกนภตล พัฒนาการการบริหารจัดการสื่อท้องถิ่นของวัชรพล ลิ้มปะพันธ์ หรือแอ็ด เทวดา พ.ศ. 2555)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรมและหลักการด้านการบริหารงานภาพยนตร์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

ดร.ประพนธ์ ผาสุขยัตติ เรียบเรียงหลักการจัดการความรู้ไว้ในหนังสือ การจัดการความรู้ฉบับขับเคลื่อน (พ.ศ.2549, หน้า 22-26) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และสามารถสรุปความได้ว่า ความรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นความรู้ที่อยู่ในตำรับตำรา อันได้มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านกระบวนการพิสูจน์ ผ่านกระบวนการ วิจัย ความรู้อีกประเภทหนึ่งคือ ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่เห็นได้ไม่ชัด เป็นความรู้ที่มาจากการปฏิบัติบ้าง ซึ่งจัดว่าเป็น เคล็ดวิชา เป็นภูมิปัญญา เป็นสิ่งที่มาจากการใช้วิจารณ์ญาณ ปฏิภาณไหวพริบ เป็นเทคนิคเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติแต่ละท่าน

หลักการศึกษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education As Sustainable Development)

องค์การยูเนสโก (UNESCO-APNIEVE, 1988) ระบุว่า การจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ (Knowledge) มีทักษะ (Skill) มีมุมมอง (Perspective) และค่านิยม (Values) ให้สามารถดำเนินตามแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

หลักการบริหารงานภาพยนตร์ (Film Business Administration)

จากการศึกษาเอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานภาพยนตร์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (พ.ศ. 2532, หน้า 6,8) ได้ความว่า การจัดการเป็นกระบวนการนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยการใช้ คน เงิน และทรัพยากรอื่นๆ ซึ่งผู้บริหารมีหน้าที่หลักหลายประการ ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดเป้าหมาย ทำการตัดสินใจเลือกใช้วัสดุ และวิธีการต่าง ๆ 2) การจัดการองค์กร (Organizing) เป็นการแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบ 3) การอำนวยการ (Directing) เป็นการกำกับผู้ที่รับผิดชอบให้ปฏิบัติงานตามแผน พร้อมทั้งให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามแผนงาน 4) การควบคุม (Controlling) เป็นการควบคุม และรักษาระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน และความก้าวหน้า มิให้เบี่ยงเบนออกจากเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการหนังกลางแปลง และแนวทางการบริหารจัดการ กรณีศึกษา กาเหว่า ภาพยนตร์และท่าพระภาพยนตร์ พ.ศ. 2530-2559 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยวิธีการศึกษาดังนี้

การศึกษาข้อมูลเอกสาร

ในกรณีศึกษาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ ทฤษฎี แนวคิด หลักการด้านภาพยนตร์ และการจัดการทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ในกรณีศึกษาข้อมูลด้านพัฒนาการหนังกลางแปลง และแนวทางการบริหารจัดการกิจการหนังกลางแปลง ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการหนังกลางแปลง ด้านคุณค่า และความสำคัญของหนังกลางแปลงที่มีต่อสังคมไทย ตลอดจนแนวทางการอนุรักษ์หนังกลางแปลงเพื่อการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ พูดคุย สัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยมีระเบียบวิธีในการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามดังนี้

กำหนดประชากรตัวอย่าง

1. คณะกาเหว่าภาพยนตร์
2. คณะท่าพระภาพยนตร์

กำหนดเครื่องมือการวิจัย

จัดทำทမ်းภาษณ์ที่มีประเด็นคำถามครอบคลุมงานวิจัย เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนในการลงพื้นที่สัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการบันทึกข้อมูล เช่น กล้องบันทึกภาพ เคลื่อนไหว กล้องบันทึกภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูลจากประชากรตัวอย่าง

ขอความร่วมมือจากบุคคลข้อมูล เพื่อลงพื้นที่สัมภาษณ์ พูดคุย สัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการขอข้อมูลประกอบการวิจัย เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด หรือหลักฐานอ้างอิงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจำแนก และการพัฒนาข้อมูล

จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ จากนั้นจึงพัฒนาและเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการต่าง ๆ ตามที่ได้ทำการศึกษาข้อมูล เอกสาร

การตรวจสอบข้อมูล

ตรวจสอบข้อมูลอย่างพิถีพิถัน และปรับแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้งานในขั้นตอนการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ โดยข้อมูลประเภทหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นเนื้อหาเดียวกันจากเอกสารต่างชิ้น เพื่อให้แน่ใจว่าเนื้อหาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีข้อขัดแย้งใดใด ขณะที่ข้อมูลประเภทบุคคลผู้วิจัยใช้วิธีการทบทวนข้อมูลกับประชากรตัวอย่างทุกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้วิจัยเข้าใจถูกต้อง ไม่ได้ตีความผิดไปจากข้อมูลจริง

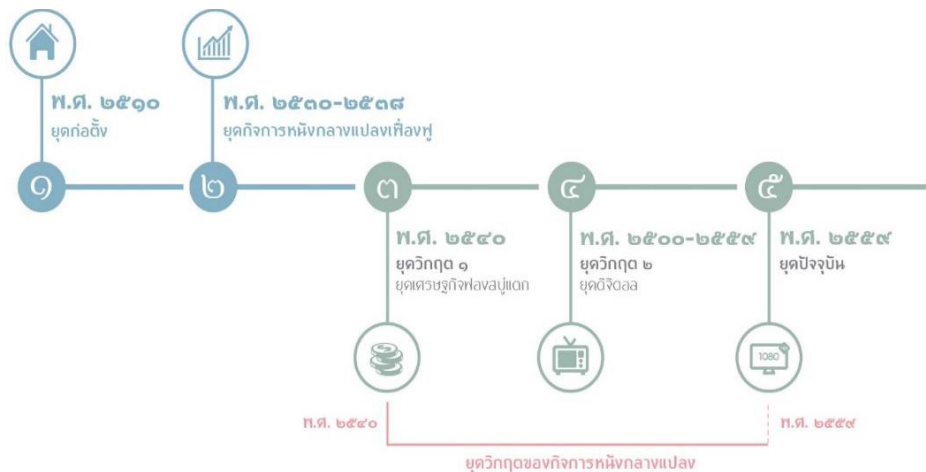
ผลการศึกษา

พัฒนาการด้านการบริหารจัดการนึ่งกลางแปลงคณะกาเหว่าภาพยนตร์ พ.ศ. 2530-2559

นายศิริ เหมพรรษา เจ้าของกิจการนึ่งกลางแปลงคณะกาเหว่าภาพยนตร์ ลำดับสถานการณ์กิจการนึ่งกลางแปลงในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

1. ยุคก่อตั้งกิจการ พ.ศ. 2510
2. ยุคกิจการนึ่งกลางแปลงเฟื่องฟู พ.ศ. 2530 – 2538
3. ยุคเศรษฐกิจฟองสบู่แตก พ.ศ. 2540
4. ยุคดิจิตอล พ.ศ. 2550 – 2559

ภาพที่ 3 แผนภาพลำดับสถานการณ์กิจการหนังกลางแปลงคณะกาเหว่าภาพยนตร์ (Timeline) จัดทำโดย นางสาวกานนิส เขมาชฎากร (ผู้วิจัย)

คณะกาเหว่าภาพยนตร์มีรูปแบบการบริหารจัดการอย่าง **ไม่เป็นทางการ** การบริหารจัดการมีลักษณะเป็นแบบ **ครอบครัว** ในทุกช่วงเวลา ทุกยุคสมัย และยังคงใช้หลักการบริหารจัดการลักษณะนี้มาจนกระทั่งปัจจุบัน พ.ศ. 2559 การบริหารจัดการลักษณะครอบครัวไม่ได้หมายความว่านายศิริ เหมพรรษานำเครือญาติ หรือคนสนิทของตนมาทำงาน แต่หมายถึงการบริหารจัดการบุคลากรเหมือนคนในครอบครัวเหมือนพ่อดูแลลูก พี่ดูแลน้อง ทั้งที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด ดังนั้นการบริหารจัดการในลักษณะดังกล่าวจึง **ไม่มีการจัดโครงสร้างระบบงาน** รวมไปถึง **ไม่มีการบริหารงานด้านการเงิน** ที่มาขององค์ความรู้ในการบริหารงานภาพยนตร์ และการจัดการคณะหนังกลางแปลงมาจาก 2 ส่วนสำคัญคือ **การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากบิดา มารดา** ซึ่งนายศิริ เหมพรรษานำความรู้ในส่วนนี้มาใช้ในการบริหารจัดการคณะหนังกลางแปลงในช่วงแรกเริ่ม เป็นช่วงที่ตนเริ่มมีบทบาทในกิจการหนังกลางแปลงเต็มตัว ต่อมาภายหลังได้รับความรู้เพิ่มเติมจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง

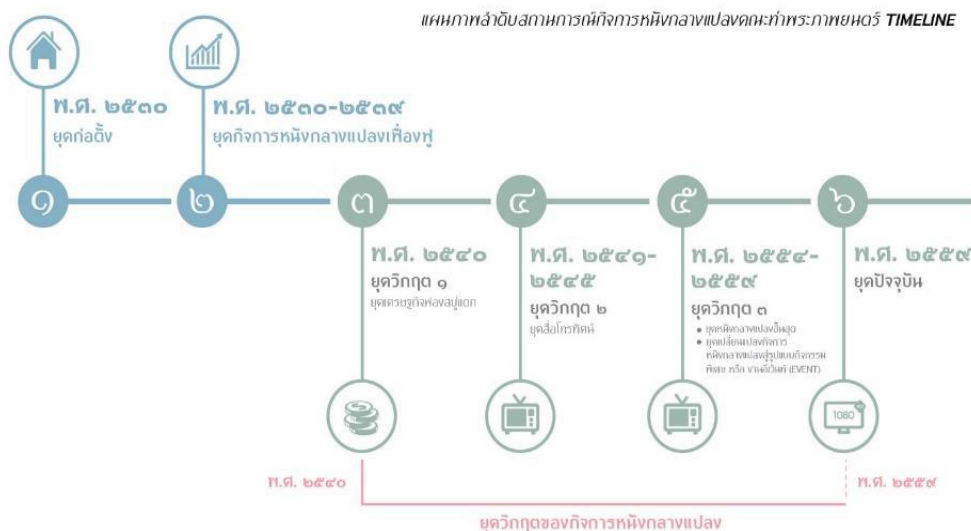
พัฒนาการด้านการบริหารจัดการหนังกลางแปลงคณะท่าพระภาพยนตร์ พ.ศ. 2530-2559

นายสุทิน วังไพบูลย์ เจ้าของกิจการหนังกลางแปลงคณะท่าพระภาพยนตร์ ลำดับสถานการณ์กิจการหนังกลางแปลงในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

1. ยุคก่อตั้งกิจการ พ.ศ. 2530
2. ยุคกิจการหนังกลางแปลงเฟื่องฟู พ.ศ. 2530 – 2539
3. ยุคเศรษฐกิจฟองสบู่แตก พ.ศ. 2540
4. ยุคสื่อโทรทัศน์ พ.ศ. 2541 – 2545
5. ยุคเปลี่ยนแปลงรูปแบบการฉายหนังกลางแปลงสู่รูปแบบกิจกรรมพิเศษ หรืองานอีเว้นท์ (Event)

พ.ศ. 2554– 2559

ภาพที่ 4 แผนภาพลำดับสถานการณ์กิจการหนังกลางแปลงคณะท่าพระภาพยนตร์ (Timeline)
จัดทำโดย นางสาวกานิส เหมชาภากร (ผู้วิจัย)

ในยุคสมัยที่กิจการหนังกลางแปลงเฟื่องฟู พ.ศ. 2530 – 2539 คณะท่าพระภาพยนตร์มีการบริหารจัดการแบบ **ไม่เป็นทางการ** ลักษณะการบริหารจัดการโดยรวมเป็นลักษณะ **เพื่อนช่วยเพื่อน** หรือเรียกได้ว่าเป็นลักษณะ **ทีมงานขนาดเล็ก** เนื่องจากคณะท่าพระภาพยนตร์ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมกลุ่มกันระหว่างเพื่อน ๆ ของนายสุทิน วั่งไพบูลย์ จำนวน 3 - 4 คน ส่งผลให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เพราะ**ไม่มีการจัดโครงสร้างระบบงานใด ๆ และ**ไม่มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรเป็นกิจจะลักษณะ****รวมไปถึง**ไม่มีการบริหารงานด้านการเงิน** ต่อมาภายหลังเมื่อคณะท่าพระภาพยนตร์ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการฉายหนังกลางแปลงเข้าสู่รูปแบบกิจกรรมพิเศษ หรืองานอีเว้นท์ (Event) เมื่อปี พ.ศ. 2545 – 2559 คณะท่าพระภาพยนตร์มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ จากเดิมที่มีการบริหารจัดการอย่างไม่เป็นทางการ ได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบ **กึ่งทางการ** โดยมีลักษณะ **กึ่งเพื่อนช่วยเพื่อน กึ่งองค์กร** หมายถึง การบริหารจัดการโดยรวมยังคงเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เพราะยังคงเป็นการทำงานระหว่างเพื่อน แต่ก็เริ่ม**มีการจัดโครงสร้างระบบงานในบางส่วน** เนื่องจากต้องมีการติดต่อประสานงานกับบริษัทจัดงานอีเว้นท์ (Event) เช่น การบริหารจัดการพื้นที่เก็บอุปกรณ์ฉายหนังกลางแปลง หรือแม้แต่การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรเป็นกิจจะลักษณะ ขณะที่การบริหารจัดการในบางส่วนยังคง**ไม่มีการจัดโครงสร้างระบบงาน**เหมือนที่ผ่านมา เช่น การบริหารจัดการด้านการเงิน เป็นต้น

ที่มาขององค์ความรู้ที่นายสุทิน ว่างไพบูลย์ นำมาใช้ในการบริหารจัดการคณะท่าพระภาพยนตร์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ยุคสมัยได้ดังนี้ 1) ยุคกิจการหนังกลางแปลงเฟื่องฟู พ.ศ. 2530 – 2539 ที่มาขององค์ความรู้มาจากประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง และการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในคณะหนังกลางแปลง 2) ยุคกิจการหนังกลางแปลงรูปแบบงานอีเว้นท์ (Event) พ.ศ. 2554 – 2559 ที่มาขององค์ความรู้มาจากการหาที่ปรึกษา ผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสายงานกิจกรรมพิเศษ หรืองานอีเว้นท์ (Event)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการหนังกลางแปลง พ.ศ. 2530 – 2559

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจาก ปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจไทยทรุดหนักมีผลมาจากการขาดสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคของคนไทยเปลี่ยนไปจากเดิม ที่เคยใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้หวนคืนสู่รูปแบบเรียบง่าย ใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็น พิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อสินค้า และบริการใด ๆ พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้กิจการหนังกลางแปลงทุกหน่วยซบเซา ปัจจัยทางเศรษฐกิจนับว่าเป็นปัจจัยลำดับแรกๆ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยน การบริหารจัดการหนังกลางแปลงคณะท่าพระภาพยนตร์ และคณะท่าพระภาพยนตร์

2. ปัจจัยด้านการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคดิจิทัล และปัญหาลิขสิทธิ์ภาพยนตร์

หลังจากที่คนไทยได้มีโอกาสรู้จักกับอินเทอร์เน็ต เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2530 ทำให้ประเทศไทยเกิดวิวัฒนาการต่าง ๆ มากมาย เช่น การรับรู้ข่าวสาร การเรียนรู้ และการเข้าถึงความบันเทิงที่เป็นไปอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้กระบวนการรับ-ส่งภาพยนตร์ในรูปแบบดิจิทัลมีความง่ายตาย และยังสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ดีกว่ารูปแบบฟิล์ม ในที่สุดการถ่ายทำภาพยนตร์ลงบนแผ่นฟิล์มจึงมีการประกาศยกเลิกอย่างเป็นทางการ เมื่อภาพยนตร์ถูกถ่ายทำในระบบดิจิทัลทั้งหมด ผู้ประกอบกิจการหนังกลางแปลงจึงไม่สามารถจัดหาฟิล์มภาพยนตร์เรื่องใหม่ ๆ หรือภาพยนตร์ที่อยู่ในกระแสได้ตามความต้องการของเจ้าภาพ เพราะการนำภาพยนตร์รูปแบบดิจิทัลมาฉายในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ ตามที่กฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ มาตราที่ 25 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ระบุไว้ ว่าด้วยเรื่องการแพร่เรื่อง หรือแพร่ภาพ และเสียงงานสร้างสรรค์อันมีลักษณะเป็นการใช้สิทธิซึ่งเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต มีความผิดฐานละเมิดสิทธิ

3. ปัจจัยด้านพัฒนาการทางเทคโนโลยีของโรงภาพยนตร์

เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงภาพยนตร์รายใหญ่ ต่างเร่งพัฒนาปรับปรุงเทคโนโลยีการฉายภาพยนตร์ของตนทั้งระบบภาพ ได้แก่ ระบบดิจิทัล 2 มิติ 3 มิติ และ 4 มิติ รวมไปถึงระบบเสียงรอบทิศทางที่สามารถเก็บรายละเอียดของเสียงได้อย่างคมชัด สมจริง ทำให้การฉายหนังกลางแปลงไม่สามารถพัฒนาเทียบเท่าจึงเกิดข้อแตกต่างด้านอรรถรส และบรรยากาศในการรับชม

4 ปัจจัยด้านสื่อบันเทิงที่เข้าถึงที่พักอาศัย

กิจการหนังกลางแปลงต้องแข่งขันกับสื่อบันเทิงที่เข้าถึงที่พักอาศัย หรือที่นิยมเรียกกันว่า โฮมเอ็นเตอร์เทนเมนต์ (Home Entertainment) ซึ่งเป็นความบันเทิงในบ้านที่สร้างสรรค์โดยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต มักมาในรูปแบบ วีซีดี ดีวีดี เคเบิลทีวี และดิจิตอลทีวี เป็นต้น การได้รับชมภาพยนตร์ที่มีราคาย่อมเยา สามารถหาซื้อหรือเชื่อมต่อระบบสัญญาณเครือข่ายได้ง่าย อีกทั้งยังมีวางจำหน่ายหรือปล่อยให้ดาวน์โหลด (Download) จากอินเทอร์เน็ตในเวลาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฉายในโรงภาพยนตร์ เหล่านี้จึงกลายเป็นความบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมอย่างมากในระยะหลัง นับเป็นคู่แข่งสำคัญในการดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคจากธุรกิจหนังกลางแปลง

5. ปัจจัยด้านบรรยากาศในการรับชมภาพยนตร์

หากเปรียบเทียบการรับชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ และการรับชมหนังกลางแปลงจะเห็นได้ว่าบรรยากาศในการรับชมภาพยนตร์มีความแตกต่างกันมาก นอกจากด้านระบบภาพ และระบบเสียงที่แตกต่างในเรื่องของความคมชัด ความสมจริงอย่างเห็นได้ชัดแล้ว ในระหว่างการรับชมหนังกลางแปลงยังมีสิ่งรบกวนความสนใจเกิดขึ้นหลายประการ เช่น เสียงผู้คนเดินผ่านไปมา เสียงโฆษณาที่ประกาศขายสินค้าในงานวัด เสียงประกาศเชิญชวนชาวบ้านมาร่วมทำบุญ และเสียงมหรสพต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้ประกอบการหนังกลางแปลงต้องเพิ่มระดับเครื่องขยายเสียงให้ดังกระหึ่ม เพื่อแข่งขันกับเสียงอื่น ๆ เป็นการดึงดูดความสนใจของผู้ที่ผ่านไปมา ระดับความดังของเสียงที่มากเกินไปนอกจากจะทำลายอรรถรสในการรับชมภาพยนตร์แล้วยังส่งผลเสียกับสุขภาพ โดยเฉพาะด้านโสตประสาทการได้ยินในเด็ก และผู้สูงอายุ

คุณค่าและความสำคัญของหนังกลางแปลงที่มีต่อสังคมไทย

1. หนังกลางแปลงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทย

หนังกลางแปลงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน หนังกลางแปลงทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นหนังชายยา หนังล้อมผ้า หรือหนังเร่ของหน่วยงานราชการ ล้วนแล้วแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำภาพยนตร์มาฉายให้ประชาชนรับชม ทำให้ชาวบ้านมีโอกาสเปิดหูเปิดตา เปิดโลกกว้าง และได้รับรู้ข่าวสารความบันเทิงต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลก กิจกรรมการฉายหนังกลางแปลงได้กลายเป็นกิจกรรมรื่นเริงของชุมชนที่เต็มไปด้วยบรรยากาศการนัดพบ สังสรรค์ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้คนในอดีตต่างให้ความสำคัญกับการฉายหนังกลางแปลง และเห็นคุณค่าในการรับชม จนเรียกได้ว่าหนังเร่ ทุกรูปแบบเป็นสื่อบันเทิงที่มีความจำเป็น

2. หนังกลางแปลงกับการพากย์หนัง

หนังกลางแปลงเป็นมหรสพความบันเทิง ที่ดำรงอยู่ตั้งแต่ยุคสมัยที่เทคโนโลยียังไม่ได้รับการพัฒนา วิทยาการด้านกระบวนการฉายหนังกลางแปลง รวมไปถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้นจึงยังไม่ทันสมัยเมื่อเทียบกับปัจจุบัน ฉะนั้นกระบวนการฉายหนังกลางแปลงในอดีตจึงทำกันอย่างเรียบง่าย เทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ล้วนเกิดจากภูมิปัญญาของผู้ประกอบกิจการ ซึ่งหนึ่งในภูมิปัญญาที่สร้างสีสันให้กับวงการหนังกลางแปลง คือการพากย์เสียง

ในอดีตนักพากย์หนังกลางแปลงมีบทบาทสำคัญกับกิจการหนังกลางแปลง และมีอิทธิพลต่อผู้ชมเป็นอย่างมาก นักพากย์หนังเปรียบเสมือนนักร้อง ดารา หรือศิลปินที่มีแฟนเพลงมารับชมเป็นจำนวนมาก การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือการขายสินค้าอุปโภคบริโภคโดยนักพากย์หนังที่มีชื่อเสียงจึงมักได้ผลตอบรับที่ดี และได้รับความเชื่อถือ ความไว้วางใจจากแฟนหนัง สังเกตได้จากการติดป้ายประชาสัมพันธ์หนังกลางแปลงในยุคนั้น ผู้ว่าจ้างมักให้ความสำคัญกับชื่อนักพากย์มากกว่าชื่อหนัง ที่นำมาฉายเสียอีกเพราะแค่เพียงประชาสัมพันธ์ชื่อนักพากย์ออกไปชาวบ้านก็แห่มาชมภาพยนตร์กันอย่างล้นหลาม

3. หนังกลางแปลงกับการแก้บน

การบนบานศาลกล่าว เป็นอีกหนึ่งความเชื่อที่คุ้นเคยกับคนไทยมาเป็นเวลายาวนาน ความเชื่อที่ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีพลังสามารถลดบั่นตาลสิ่งต่าง ๆ ได้นั้น ยึดติดอยู่กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย ขณะที่หนังกลางแปลงถือเป็นมหรสพที่นิยมใช้ เป็นสิ่งแก้บนตั้งแต่ยุคที่กิจการหนังกลางแปลงเฟื่องฟูจนกระทั่งปัจจุบัน

4. หนังกลางแปลงกับทรรศนะทางสังคม

ในยุคที่กิจการหนังกลางแปลงเฟื่องฟู หนังกลางแปลงนับว่าเป็นมหรสพความบันเทิงที่บ่งบอกทรรศนะ มุมมอง การยอมรับทางสังคมได้อย่างชัดเจน ผู้คนในสมัยนั้นใช้หนังกลางแปลงเป็นเครื่องมือวัดระดับความมั่งคั่ง ร่ำรวย และความมีหน้ามีตาในสังคม โดยจะแข่งขันกันที่ความยิ่งใหญ่ของการว่าจ้างหนังกลางแปลงไปฉายในงานของตน เช่น บ้านไหนจัดหาหนังดัง หนังใหม่มาฉายได้ ก็จะแสดงให้เห็นว่าครอบครัวหรือตระกูลนั้น ๆ มีความมั่งคั่ง ร่ำรวย มีอิทธิพล เป็นที่นับหน้าถือตาในสังคมละแวกนั้น ในที่สุดหนังกลางแปลงได้กลายเป็นวัตถุประเภทหนึ่งที่บ่งบอกฐานะความเป็นอยู่ของบุคคล เป็นเครื่องชี้วัดระดับทางสังคม

วิเคราะห์ผลการศึกษา

บทบาทการบริหารงานภาพยนตร์ และการจัดการคณะหนังกลางแปลง กาเหว่าภาพยนตร์ และท่าพระภาพยนตร์

คณะกาเหว่าภาพยนตร์มีรูปแบบการบริหารจัดการคณะหนังกลางแปลงอย่าง **ไม่เป็นทางการ** ผลจากการศึกษาหลักการบริหารงานภาพยนตร์ (Film Business Administration) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานอย่างไม่เป็นทางการ ขาดการวางแผนงาน (Planning) อย่างเป็นระบบ อีกทั้งการมีบุคลากรที่มีอำนาจสั่งการงานต่าง ๆ แต่เพียงผู้เดียว อาจส่งผลให้ระหว่างการทำงานเกิดความผิดพลาด เสียหาย เนื่องจากผู้บริหาร ได้แก่ นายศิริ เหมบรรษา เป็นผู้รับรู้ภาระหน้าที่ต่าง ๆ และมีอำนาจตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว โดยยังไม่ได้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการให้บุคลากรอย่างเป็นทางการเป็นกิจจะลักษณะ ซึ่งแนวทางดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในหลายส่วน

คณะท่าพระภาพยนตร์มีรูปแบบการบริหารจัดการคณะหนังกลางแปลงแบบ **ไม่เป็นทางการ** และ **กึ่งเป็นทางการ** ผลจากการศึกษาหลักการบริหารงานภาพยนตร์ (Film Business Administration) และ หลักการอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น หลักการการบริหารองค์กร หลักการจัดการความรู้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ นายสุทิน วั่งไพบุลย์ ผู้บริหารคณะท่าพระภาพยนตร์ สามารถอาศัยประสบการณ์ของตนสังเกตสภาพสังคม และพื้นฐานของผู้ชม สามารถวิเคราะห์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ชมในแต่ละพื้นที่ได้เป็นอย่างดี นำมาสู่การปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการที่เป็นทางการมากขึ้น สามารถพัฒนาแนวทางการจัดโครงสร้างระบบงาน บางส่วนได้เป็นอย่างดี เช่น การบริหารจัดการบุคลากร การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

คุณค่าและความสำคัญของหนังกลางแปลงที่มีต่อสังคมไทย

จากข้อค้นพบในงานวิจัยด้านคุณค่าและความสำคัญของหนังกลางแปลง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ หนังกลางแปลงเป็นวิถีทางวัฒนธรรมชนิดหนึ่งทีควรได้รับการส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ อันได้แก่ การสงวนรักษา การทำนุบำรุง และการบูรณะ เนื่องจากหนังกลางแปลงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ คนไทยในหลากหลายบริบท เช่น การทำหน้าที่เป็นสื่อการเรียนรู้ ทำให้คนไทยมีโอกาสรับรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชนชาติอื่น ๆ ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารความบันเทิงจากทั่วทุกมุมโลก ผ่านการฉาย ภาพยนตร์ หรือแม้กระทั่งในอดีตหนังกลางแปลงยังมีบทบาทในฐานะเป็นแหล่งชมภาพยนตร์ซึ่งแฝงไว้ด้วย การซื้อขายสินค้าอุปโภค บริโภค และยารักษาโรค หรือที่เรียกกันว่าหนังชายยา อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่างๆ หรือการขายสินค้า ผ่านนักพากย์หนัง ซึ่งทำหน้าที่เป็นโฆษกในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้หนัง กลางแปลงยังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสืบเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน พ.ศ. 2559 ในฐานะเป็นมหรสพที่นิยมใช้ แก่กับในการบนบานศาลกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์ และการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

1. สนับสนุนให้หนังกลางแปลงเป็นมหรสพที่มีความจำเป็น

เมื่อยุคสมัยส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมไทยเปลี่ยนไป กิจกรรมความบันเทิง รูปแบบหนังกลางแปลงจึงเป็นกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คน เท่ากับว่าการดำรงอยู่ ของหนังกลางแปลงในปัจจุบันถือเป็นการต่อต้านกระแสสังคมอย่างหนึ่ง ดังนั้นหากต้องการนำสิ่งที่เคยเป็น ความจำเป็นในอดีตกลับมา หน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องควรหาทางแทรกแซง เพื่อสนับสนุนให้ หนังกลางแปลงกลับมาในฐานะมหรสพที่มีความจำเป็นอีกครั้ง โดยนำกลับมาในรูปแบบการจัดแสดง (Show) ในกิจกรรมพิเศษ หรืออีเวนต์ (Event) โดยใช้โอกาสที่สังคมไทยโหยหากระแสย้อนยุคให้เป็นประโยชน์

2. การพิจารณาเนื้อหาภาพยนตร์ (Content)

ภาพยนตร์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ การไปโรงภาพยนตร์เปรียบเสมือนการไปโบสถ์หรือ วิหาร และการได้รับชมภาพยนตร์ที่ดีเปรียบเสมือนการได้ฟังธรรม ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระที่ดีมีส่วนช่วย ส่งเสริมให้ผู้ชมมีสติปัญญา เกิดความฉลาดรอบรู้ ฉะนั้นกิจกรรมการฉายภาพยนตร์ทุกรูปแบบไม่ว่าจะ

เป็นการฉายในโรงภาพยนตร์ หรือการฉายกลางแจ้ง ผู้ประกอบกิจการควรให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดสรรภาพยนตร์เป็นลำดับแรก โดยมุ่งเน้นฉายภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระยกระดับจิตใจผู้ชม เพื่อให้การฉายภาพยนตร์ทุกรูปแบบดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

3. สนับสนุนให้ผู้ประกอบการกิจการหนังกลางแปลงมีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

การสนับสนุนให้ผู้ประกอบกิจการหนังกลางแปลงมีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนควรสนับสนุนให้บุคคลมีความรู้ (Knowledge) มีทักษะ (skill) มีมุมมอง (Perspective) และมีค่านิยม (Values) ที่เหมาะสมถูกต้อง

บรรณานุกรม

ประพนธ์ ผาสุขยืด. (2549). *การจัดการความรู้ฉบับขับเคลื่อน*. พิมพ์ครั้งที่ 1.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานภาพยนตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1.

นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.